Published and distributed under permit (No. 761), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXX. — Число 147. — Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 27. червня, 1922.

VOL. XXX. — No. 147. — Jersey City, N. J., Tuesday, June 27, 1922. — THREE CENTS

АМЕРИКАНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ПРОТИ ПРОМИСЛОВОЇ ПОЛІТИКИ ПРЕЗИДЕНТА ГАРДИНҐА

СИНСИНАТІ, Огайо, 25. червня. — У звіті окремої комісії у справі промислових суддів з рамени Американської Федерації Праці, який нині передано Екзекутивній Раді А. Ф. П., сказано, що пропаґанда за просииловим февдалізмом, яку підпирає політична бюрократія, найшла собі дорогу до Білого Дому у Вашинґтоні.

Комісія осуджує предложенне президента Гардинґа на реґуляцію промислових юній і висловлює неґодованне, що він виступає проти леґального права оборони робітників, яким є страйк.

Далі комісія каже, що пляни про так звані промислові суди вийшли від фінансових, торговельних і промислових бизнесів з метою поборювати правні способи оборони робітництва.

СПОДІВАЮТЬСЯ СКОРОГО ЗАКІНЧЕННЯ МАЙНЕРСЬКОГО СТРАЙКУ

ВАШИНҐТОН, Д. К., 25. червня. — Сюди приїхав нині голова союза майнерських юній Джан Л. Луис на конференцію з міністром праці Дейвисом і другими урядовцями у справі полагоди майнерського страйку в Злучених Державах.

Луис має теж бути в сій справі у президента Гардинґа.

Він заявив представникам преси, що майнерські юнії є за мирною полагодою страйку.

Міністер праці Дейвис, міністер торговлі Ґувер і президент Гардинґ стараються приблизити до себе майнерів і власників копалень для доведення до порозуміння і до закінчення страйку. Се справа не легка, але проте є надія, що переговори увінчаються успіхом і страйк скоро закінчиться.

СЕНАТОР ВОЛШ ПРОТИ НОВОГО ЗАКОНОПРОЄКТУ ПРО ТАРИФУ

ВАШИНҐТОН, Д. К., 25. червня. — Сенатор Волш із Месечусетс заявився у сенаті проти законопроекту про нову митову тарифу в Злучених Державах.

Він сказав, що як законопроект про нову тарифу буде ухвалений, то кождий американський горожанин плати-ме щороку більше о $13,15 податку від поживи. Загалом, Американці платили би річно податку від поживи $1,316,000,000, якби нова тарифа увійшла в життє.

Длятого він заявився проти сього била, який, як казав, був би корисний тільки для фармерів, але для прочих мешканців Злучених Держав був би шкідний.

ПОХОВАННЄ ЖЕРТВ РІЗНІ МАЙНЕРІВ

ГЕРРИН, Ілл., 25. червня. — Поховано вже 21 жертв тутешньої різні робітників, 19 не-юнійних а 2 юнійних робітників.

Над могилою відправлено коротку похоронну відправу.

АҐІТАЦІЯ ПРОТИ ПРОҐІБІЦІЇ

НЮ ГЕЙВЕН, Конн., 25. червня. — Товариство проти проґібіції відбуло тут нині своє перше зібранне в музичній галі. Присутних було понад 500 осіб.

Промовляли Стевлі Г. Гав і Д. Оґден Чісголм з Ню Йорку. Вони засували кампанію, яка цачалась проти проґібіційного закона Волстеда в Злучених Державах, а за полекшами у виробі і продажі легких напитків. Присутні однодушно підперли погляди бесідників.

ТЯЖКО ВЕЗТИ ЖИТНІВКУ ДО НЮ ЙОРКУ

НЮ ЙОРК, Н. Й., 25. червня. — Підчас бурі і зливного дощу намагались пачкарі перевезти нюйорським заливом три малі рибацькі судна, наладовані горівкою, які дістали з корабля посеред моря. Вони хотіли перебитись через охоронні місця і вже далі рікою плисти до місцевости, де могли виладувати горівку.

Але митові урядовці доплили до них своїм судном і зловили їх. Найшли набору 20,000 кварт доброї житнівки, вартости, як на теперішні часи, $200,000.

Набір забрано і 14 осіб із трох суден арештовано.

ПОМЕР ОДИН МІЛІОНЕР

НЮ ЙОРК, Н. Й., 24. червня. — Нині помер на запаленне легких один з найбільших богачів світа, Вилієм Ракефеллер, у своїй віллі, в Раквуд Гол, Норт Терітави, Н. Й. Він прожив 81 літ.

Небіщик був великим міліонером, малощо біднійшим від свого брата Джана Д. Ракефелера, найбогатшого Американця. На публичні цілі ніколи не давав жертв. Лише раз зложив жертву в сумі $100,000 на одну школу, а на свій гріб, який побудовано після його пляну, видав $250,000.

ЗБИРАЮТЬ НА СПАЛЕНИЙ СИРОТИНЕЦЬ

НЮ ЙОРК, Н. Й., 25. червня. — Молоді дівчата в купелевих одіннях ходять від кількох днів по надморських купелевих місцях і збирають жертви на сирітський захист, який згорів недавно в Арверн, Л. Ай., Н. Й.

СКОЧИВ З БРУКЛИНСЬКОГО МОСТА

НЮ ЙОРК, Н. Й., 25. червня. — Бувший президент компанії гумових виробів, Генрі Монтґомері, скочив нині з бруклинського моста з висоти 135 стіп.

Він потонув під водою, а пізнійше виплив уже неживий. Його тіло добуто.

ЗАПОМОГОВІ СТАЦІЇ ДЛЯ МАЙНЕРІВ.

З Вилкс-Бари, Па., доносять, що серед страйкуючих майнерів почалася така страшна нужда, що треба було отворити для них запомогові стації. Першу таку стацію отворено в Гадсон. До неї цейчас зголосилися сотки робітничих родин з просьбою о допомоґу.

ПОЗИВАЮТЬ СТРАЙКАРІВ.

Властителі фабрики „Пасификс Милс" в Сейлем, Месечузетс, пізвали до суду своїх робітників, що тепер страйкують, аби суд заборонив їм виставляти пикети коло їх фабрик.

КОШТИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЛЬОТИ.

ВАШІНҐТОН, 23. червня. — На засіданню конференції з представників палати послів та сенату в справі видатків на американську военну фльоту постановлено приняти майже всі ухвали сенату.

Видатки на фльоту в будучнім році мають виносити 293 міліони долярів.

ЯПАН ХОЧЕ ПОКИДАТИ СИБІР.

ТОКІО, Япан, 23. червня. — Японський кабінет постановив відкликати японські війска зі Сибіру. Рішенне кабінету в тім згляді потребує ще до своєї правосильности потвердження так званої цісарської прибічної ради.

БОЛЬШЕВИЦЬКА КОМЕДІЯ ПРОТИ РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ.

Щоби показати буцімто обуренне московського народа на соціялістів революціонерів, котрих тепер судять большевицькі прокуратори та большевицькі судді за переступства проти волі большевицьких комісарів, московські комісарі уладили на площи перед московським замком Кремліном велику демонстрацію в память большевицького комісаря Володського, вбитого революціонерами в однім селі під Москвою. Хоч демонстрація складалася з гори замовлених большевицьких громил, мимо сього ля всякого безпеченьство сконсиґновано в Москві велику силу війска а на площі уставлено силенну масу кінниці, щоби здержувала напір „обуреної" народної маси.

НАПАД НА КАНЦЕЛЯРІЮ СТАВРОПІҐІЇ У ЛЬВОВІ.

До канцелярії Ставропіґії впало в суботу, дня 3. червня, о год. 10.20 рано 5 люда, з яких двох було замаскованих; вистріливши пять разів з револьвера, зранили секретаря Михайла Ґумецького в голову і руку, а його сестрінка студента Льва Пелеха лекше в голову. Присутній машиністці О. Яворській казали справці вийти. По зраненню Ґумецького й Пелеха втікли. Мотиви нападу покищо не звісні.

КОНҐРЕС „ПРИХИЛЬНИКІВ ЛІҐИ НАРОДІВ".

В Празі отворено VI. конґрес „Прихильників Ліґи Народів". Було репрезентовано 17 країв. Рішено відбути слідуючий конґрес в осени с. р. в Будапешті.

КАНАДА І УКРАЇНЦІ.

Лондонська ґазета „Дейли Мейл" доносить з Виннипеґу, що посол законодатного тіла в Аліберті, Шапіро, предложив канадійському урядови проект спровадження до західної Канади 400.000 справних рільників із Східної Галичини і Буковини.

ЛЬВІВСЬКИЙ МАҐІСТРАТ ВИКИДАЄ УКРАЇНСЬКІ ГУМАНІТАРНІ ІНСТИТУЦІЇ НА БРУК.

Львівський маґістрат зареквірував для якогось пана Юзефа Крассовского, директора Держ. Дирекції Обезпечень у Львові, льокаль „Українського краєвого товариства охорони дітей і опіки над молодіжю", Філії того Товариства, Фонду вдів і сиріт та Товариства слуг ім. св. Йосафата, всі при вул. Бляхарській ч. 11. I. і II. пов. (Ставропіґія). Маґістрат зажадав опорожнення льокалів тих товариств найдальше до 15. червня ц. р. Не знаємо, чи цей розпорядок маґістрату був інспірований новими „власниками" Ставропіґії, чи маґістрат зробив це „культурне" діло з власного почину, в кождім разі є це безправство, яке нарушує 4. і 6. арт. закона про реквізицію мешкань а в тім случаю має ще й спеціяльний характр шовіністичних орґій маґістрату, якому очивидно ходить о знищення українських інституцій.

НЕМА БОЛГАРСЬКОГО-РОСІЙСЬКОГО ПОРОЗУМІННЯ.

Болгарський уряд уповажнив Болгарську телеґрафічну аґенцію, заперечити рішучо вістку, неначе би між Совітами і Болгарією заключено ряд договорів, як також здементувати поголоску про російсько-болгарське порозуміння в справі противранґлівської акції. Та сама аґенція стверджує рівнож, що поголоски, неначе би на рільничім конґресі в Софії були присутні заграничні делеґати земного інтернаціоналу, є вповні неправдиві. Чужоземці, що були присутні на конґресі, прибули виключно як гості.

ЗАГАДОЧНА ОПРАВА.

Перед карним трибуналом у Львові відбулася оноді розправа проти Миколи Ґремуха, обжалуваного о участь в рабунковім нападі. Напад мав місце ще за української влади і тоді ще чотирох товаришів Ґремуха засудив украінний наґлий суд на смерть і їх розстріляно, решта дістала по кілька літ вязниці. Польський суд увільнив тепер М. Ґремуха від вини і кари.

ПОДРОБИЦІ ІЗ ЗАВАЛЕНОЇ КАМЕНИЦІ У ЛЬВОВІ.

При дальшем вивоженню румовищ заваленої камениці при вул. Кракiвській ч. 8. видобуто до вечера 2. ц. м. 16 трупів а 17 ранених. Трупи страшенно змасакровані, тільки в білю, видно, що катастрофа захопила їх вже в ліжку. Сподіються знайти під румовищами ще около 35 осіб. В цілій камениці мешкало около 70 або й більше осіб, не знати одначе, чи всіх їх захопила катастрофа. Жертв буде на щастя менше тому, що майже цілий перший поверх займали склепи, і тому, що через посунення годинника дня 1. червня (день катастрофи) багато осіб не прийшло ще в тій порі до дому. Найбільше потерпіли родини Дінер (2 трупи) і Лінк (7 трупів).

САВІНКОВ В ДАНЦІҐУ.

„Експреспост" подає з Відня: Савінков, котрого на домагання Совітів видалено з Польщі, перебуває в Данціґу, звідки має звязь з оставшими в Польщі членами союзу „Зашита Родини і Свободи" капітаном Рудиним і Одинцом. Савінков висилає як давнійше аґент до Росії, котрі переправляються через польсько-російську границю при помочі польської влади. Всі інтерновані в Польщі Перемикінці і Балаховці підчинено Савінкови.

З ПОЛЬСЬКОГО МОРАЛЬНОГО РОЗКЛАДУ.

„Ґазета Ґданьска" пятнує якогось польського дідича зі Східної Галичини, Людвіка Ґродзіцкого, який програє в домі при в Цопоті величезні суми до Німців; „Ґ. Ґ." накликує відібрати йому і йому подібним патріотам землю. Підписаний редактор „Ґ. Ґд". Вл. Забавскі. — „Ксьондза" Зайончковського, про якого ми вже доносили, засудив станиславівський суд на рік тяжкої вязниці.

ЧІЧЕРІН ЗАСЛАБ

ЛОНДОН, 23. червня. — Доносять з Берліна, що Чічерін, делеґат російських советів на ґаґську конференцію, заслаб поважно в дорозі.

ВИЇМКОВИЙ СТАН В ЖИДАЧІВЩИНІ

ЛЬВІВ, 8. червня. — В Журавенщині, околиці Богом і людьми забутій, панує від кількох тижнів виїмковий стан. Коли Журавенщина почала слідами сусідніх повітів підніматись з просоння, жидачівський староста став на перешкоді всім освітно-культурним змаганням, не даючи дозволу на ніякі виставки в повіті; відмовляючи рішучо всім місцевостям дозволу на якунебудь виставку, покликаючись на виїмковий стан.

НІМЕЦЬКІ МОНАРХІСТИ ВБИЛИ МІНІСТРА ЗАГРАНИЧНИХ СПРАВ Д-РА ВАЛТЕРА РАТЕНАВА

БЕРЛИН, 24. червня. — Нині о годині 10.15 передполуднем убили заговірники німецького міністра закордонних справ д-ра Валтера Ратенава, коли виїздив автомобілем зі своєї віллі в Ґрунвальд під Берліном на засіданне міністерського кабінету в Берліні.

Трох заговірників ждало в автомобілю недалеко віллі д-ра Ратенава. Коли він відїхав від віллі яких 100 ярдів, заговірники пігнали за ним і минаючи його, засипали його стрілами з автоматичних револьверів і ручними ґранатами, а потім з поспіхом втікли безслідно.

Др. Ратенав одержав 8 смертельних куль і згинув на місці.

Сей замах був приготований і виконаний німецькими монархістами, які від довшого часу приготовляють заговір проти німецької републіки та орґанізують напади і замахи на лідерів републіканського уряду в Німеччині.

Німецьке правительство, заалярмоване сею подією, приступило до наглих оборонних заходів. Воно приготовляє декрет, який проголосить виїмковий стан в Прусії і окремі суди для судження монархістичних заговірників.

Коли в парляменті (райхстаґу) оголошено відомість про замах на д-ра Ратенава, в салі засідань счинилась така буча, що посли-монархісти мусіли втікати зі салі перед соціялістами.

Соціялісти кричали до націоналістів: „Душогуби! Геть з убийниками з парляменту!"

Посла Гельферіха, котрий тому два дні виголосив в парляменті їдку промову проти д-ра Ратенава ізза його угодової політики у відношенню до Франції, хотіли соціялістичні посли злінчувати. Він мусів швидко втікати із салі.

Якраз в сьому часі явилось в парляменті двох німецьких студентів, котрі принесли послови Гельферіхови китицю цвітів з лентами кольору давньої Німеччини (чорно-біло-червоними) і з написю „Оборонцеви німецької чести". Німецькі соціялісти обступили студентів і закричали їх голосами обурення. Студентів арештовано. Вони пояснювали, що дістали порученне з Південної Америки вручити Гельферіхови сю китицю.

О 3-ій годині сполудня голова парляменту Лебе оголосив, що відкладає засіданне парляменту. Тоді лавки націоналістів були порожні, але несподівано вони всі увійшли до салі. Гельферіх був між ними по середині. Тоді знова счинився крик. Посли кричали: „Гельферіх є дійсним душогубом! Зикинути його!"

Вкінці встав канцлер др. Вірт, але комуністи закричали його словами: „Викиньте його, бо Ви будете слідуючою жертвою монархістів. Але він тоді зійшов на долину між послів і там їх успокоював. Було би прийшла до завзятої бійки, якби не др. Вірт.

Як парлямент успокоївся, президент Лебе виголосив жалібну промову з приводу смерти д-ра Ратенава. По нім говорив теж премієр др. Вірт. Цілий парлямент вислухав промов стоячи.

За убийниками розпущено стежі, але досі безуспішно.

Вбиттє д-ра Ратенава викликало велике занепокоенне в цілій Німеччині. Також викликало велике враженнє в цілій Европі.

Др. Ратенав, з жидівського роду, в політиці німецький поступовець, відзначався великими спосібностями і знанием передвсім економічних відносин в Німеччині і в усій Европі. Він писав наукові праці з области економіки, а в новому німецькому кабінеті віддав великі прислуги в переговорах з Францією і з московськими большевиками.

Німецькі монархісти найбільше винили його за угодову та уступчиву політику у відношенню до Франції.

1,000,000 НІМЕЦЬКИХ МАРОК ЗА ЗЛОВЛЕННЄ УБИЙНИКІВ РАТЕНАВА

БЕРЛІН, 25. червня. — Директор берлінської поліції оголосив нагороду в сумі одного міліона німецьких марок за зловленне убийників міністра д-ра Ратенава.

НІМЕЦЬКЕ РОБІТНИЦТВО ПРОГОЛОСИЛО ОДИН ДЕНЬ ЗАГАЛЬНОГО СТРАЙКУ ДЛЯ ПРОТЕСТУ ПРОТИ РЕАКЦІЇ

БЕРЛІН, 25. червня. — Загальна Федерація Робітничих Юній проголосила нині на зборах в Ляйпціґу 24-годинний страйк в цілій Німеччині у второк, 27. с. м.

Метою страйку є маніфестація німецького робітництва, що воно все готове до бою проти реакції.

Голова соціялістичної партії більшости і голова независимих соціялістів, а також богато робітничих юній вислало телеґраму до канцлера Вірта, в якому домагаються розпущення парляменту і розписання нових виборів з такою програмою: 1. — Демократична републіка; 2. — переміна війска державної оборони і поліції на довірну републіканську армію; 3. — розвязанне всіх реакційних орґанізацій.

СПРАВА СТЕПАНА ФЕДАКА

ЛЬВІВ, 8. червня. — Акт обжалованя проти Степана Федака і його одинайцяти товаришів вже виготовлений і затверджений польськими висшими властями. Обжаловується його о намірене убийство і головну зраду. Обжалованим досі не вручено того акту. Має се статись в найблизшому часі. Чи розправа проти Федака і тов. відбудеться в червневій каденції суду присяжних, треба дуже сумніватись. Поданий передше речинець розправи на день 17. червня с. р. не відповідає правді.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЧЕСЬКА НАУКА БРАТТЯМ СЛАВЯНАМ.

Як подає урядово чеський дипльоматичний представник у Вашінґтоні, чеськословацький парлямент ухвалив дозволити чеськословацькому урядови уділити австрійській державі позичку в сумі пів міліярда чеськословацьких корон.

Подія гідна уваги з кількох зглядів.

Наперед, замітний факт, що австрійську державу ратують ті самі Чехи, котрі ще недавно боролися проти Австрії як свого головного гнобителя.

Замітний сей факт також з другого боку. В хвилі, коли велика югославянська держава, що виросла з малої сербської держави на поважну імперійку трох південно-славянських народів, просить американських капіталістів о позичку в сумі 25 міліонів долярів; в хвилі, коли Польща безуспішно стукає до дверий американських банкирів, просячи з шапкою в руці о 100 міліонів долярів; в хвилі, коли російські большевики вештаються з жебраниною позички то до Ґенуї, то до Гаґи, то ще де; — в тій хвилі чеська держава, простором менча від Югославії або Польщі, в порівнанню з Росією карлик територіяльно і щодо населення, уділяє позичку в сумі майже десять міліонів долярів.

Історична наука з того ясна. Причина того, що Чехословаччина може уділити таку позичку, лежить в тому, що в той час, як Югославія клопотала собі голову над зліпленнем трох неохочих народів в одну державу; коли Польща воювала проти Литовців, Білоросів та Українців; коли російський большевицький уряд відбудовував війною царську імперію, що розлетілася через революцію; — в той час Чехи працювали над економічним піднесеннем краю.

Чеськословацька держава нині не велика простором та числом населення, але зате вона сильна богацтвом. В порівнанню з Польщею та Росією вона немовби заможний мужик, що землі не має богато, але в котрого вся господарка в гарнім порядку, а в кармані гарна сума гроша, в порівнанню з бундючним дукою та дідичем, що хоч мають широкі лани, але зле оброблені та обтяжені лихварською гіпотекою.

Своїм поступком Чехи голосять своїм славянським братам велику лекцію, що в державнім та національнім життю, як в приватній господарці, краща соломяна згода як золотий процес.

ЗА КОЛІСНИЦЕЮ НАУКИ.

Є люди, що цілу історію людства представляють як розвій людських винаходів, себто способів для опановання сил природи. Показують вони, які глибокі наслідки на розвій людства мали такі винаходи, як винахід вживання огня, винахід ліплення горшків, винахід лука й стріли, винахід штуки писання, а ще більше штуки друкарської, і т. д. Винахід парової машини та її приміненне у фабриці та до перевозу товарів та людий морем та сушею мало далекосягле значінне не лишень на розвій панування людини над „мертвою" природою, але навіть на суспільний устрій серед людий. Ніщо прецінь не причинилося тільки до панования капіталістичного устрою, що машина.

Від коли сей устрій опанував провідні краї світа, від тоді самий економічний поступ людства пішов скоршим кроком вперед. Признакою просто шаленої скорости сього поступу являється скорість, з якою люди винаходять все нові та нові технічні уліпшення. Колиб звернути увагу лишень на непродуктивну частину людських відносин, на війну, то тут відразу кинуться в очи сотки нових винаходів послідних десятиліть: Ні аероплян, ні ґаз, ні підводна лодка, що просто змінили способи боротьби, не були відомі попередньому поколінню.

З кінцем війни, можемо сподіватися, настали часи розвою мирових винаходів. З них велику будучність обіцює мати іскровий, бездротний телефон, званий „радіо". Сей винахід почався від винаходу італійського інжинера Марконі, котрий придумав бездротний телеґраф, себто спосіб пересилання письма електричними филями через воздух, без посередництва дроту. На основі сього винаходу зроблено другі винаходи, а поступали вони так скоро по собі, що стацію бездротного телеґрафу, побудовану на припорученне самого винаходчика в Ню Брансвик, треба було перебудовувати три рази коштом 2 міліонів долярів як перестарілу. Один винахід зробив цілу стацію „старосвітською", хоч вона була поправлена лише два тижні тому назад. Не диво, що з бездротного телеґрафу по цілім ряді винаходів зробився бездротний телефон, котрий місто писаних знаків пересилає воздухом звуки. Можемо теж приймити за правду слова самого Марконі, коли він каже, що людський ум просто не може збагнути, що потрафить чоловік придумати своїм розумом за найблизших десять літ. Киданне громів в бажанім напрямі з довільною силою та порозумівання з жителями планети Марса се лише одні з многих можливостий примінення нового винаходу.

Нема теж сумніву, що такі винаходи будуть мати на людство впливи, хто знає, чи не богато більші від найсвідомійших суспільних стремлінь самих людий.

УКРАЇНСЬКА СПРАВА НА ЗЇЗДІ МІЖНАРОДНЬОЇ УНІЇ ТОВАРИСТВ ЛІҐИ НАЦІЙ В ПРАЗІ.

Українські делеґації.—Принятте „Українського Товариства Ліґи Націй" до Унії.—Принятте „Західно-українського Товариства Ліґи Націй до Унії. — Ухвали зїзду про галицьку справу.

(Від спеціяльного кореспондента).

В двох попередніх статтях*) я розповів про Міжнародню Унію Товариств Ліґи Націй, про оба українські Товариства Ліґи Націй (для Великої України й Галичини), про їх заходи в справі приняття їх до Унії на шестім зїзді Унії в Празі і в кінці про ту побіду, яку віднесло на зїзді „Західно-Українське Товариство Ліґи Націй", осягнувши принятте до Унії й ухвалення резолюцій про державну окремішність Галичини і про потребу як найшвидшого вирішення галицької справи.

В сій статті хочу представити хід української справи на зїзді.

• • •

Оба українські товариства вислали на зїзд свої делеґації.

Делеґація „Українського Товариства Ліґи Націй" (від Великої України) складалася тільки з трьох осіб: голова проф. Кость Лоський, секретар Бочковський і посол УНР в Празі Славінський.

„Західно-Українське Товариство Ліґи Націй" (від Галичини) мало на зїзді делеґацію, зложену з 8 осіб. З Відня приїхали: голова товариства д-р Роман Перфецький, заступники голови І. Семака і д-р Кирило Трильовський і ґенеральний секретар д-р Олександер Марітчак; з праської філії товариства до делеґації ввійшли: Гладій, д-р Давидовський, ректор проф. д-р Олександер Колесса і проф. д-р Михайло Лозинський.

• • •

„Українське Товариство Ліґи Націй" було вже приняте до Унії Ґенеральною Радою на засіданню в Відні; тепер зїзд мав тільки затвердити рішенне Ґенеральної Ради. Було певне, що зїзд се рішенне затвердить, отже делеґація „Українського Товариства Ліґи Націй" могла спокійно ждати, коли ввійде до Унії як повноправний член, щоб розпочати там свою діяльність.

• • •

Зовсім инше було положення делеґації „Західно-Українського Товариства Ліґи Націй".

За приняттєм нашого товариства заявилося тільки Бюро Унії на засіданню в Мінхені. Отже про наше принятте мала ще рішити Ґенеральна Рада і зїзд.

Крім того ми поклали собі за ціль осягнути рішенне зїзду в справі правного положення Галичини. В сій цїли ми домагалися утворення галицької комісії, яка розглянулаби справу і предложила зїздови відповідні ухвали.

Наше положенне було трудне тим, що **ми знали**, що проти нас виступить з усею силою **польська делеґація,** яка готова знайти союзників не тільки в делеґаціях малої антанти, але може також в делеґаціях західно-европейських держав.

Знаючи становище Польщі в галицькій справі, ми знали, що польська делеґація стояти буде на тім, що Галичина є часть Польщі і тому не може істнувати окреме товариство Галичини, бо до Унії входять тільки товариства, які заступають окремі краї (держави).

Діставши в руки звідомлення польського товариства, ми знайшли там „першу ластівку" польської тактики. Під назвою „українське питання" знаходилося там ось яке повідомлене:

„Комітет Товариства отворив дискусію про гармонійне співжитте між громадянами української й польської національности в польській державі. До участи в сій комісії запрошені компетентні особи української народности".

На сю польську брехню наша делеґація відповіла заявою, в якій, після наведення польського повідомлення, сказано:

„Делеґація Західної України, як компетентна говорити за населенне сього краю, який зовсім не є частю польської держави, офіціяльно стверджує, що ся інформація зовсім не відповідає правді. З „компетентних осіб української народности" ніхто не знає нічого про таку комісію і зовсім не приняв би запрошення до участи в ній, маючи на увазі, що Західна Україна знаходиться під польською окупацією та що польське правительство і всі польські політичні партії змагають до анексії сього краю.

Словом, було ясно, що польська делеґація буде старатися переконати зїзд, що українські землі, які Польща держить під окупацією, є часть Польщі, що Поляки бажають згоди з Українцями та що принятте окремого „Західно-Українського Товариства" до Унії не є допустиме.

Наша задача полягала в тім, щоби сій польській акції протиставити нашу акцію, щоби переконати зїзд, що Галичина є окрема державна територія і має право на окреме заступництво в Унії.

В Мінхені, на засіданню Бюра Унії, справу полагоджено згідно з нашим становищем, бо там не було польської акції проти нас.

Тут, в Празі, ми ще перед отвореннєм зїзду почули вплив польської акції проти нас.

В розмовах з представниками ріжних делеґацій ми зустрілися з твердженнєм, що Галичина є часть Польщі і тому ми повинні утворити бедерацію з польським товариством, бо до приняття нас до Унії в характері самостійного товариства нема основ.

Далі вияснилося, що делеґації товариств малої антанти (Хехо-Словаччина, Юго-Славія, Румунія) не будуть голосувати за нами; в найліпшім разі буде можна осягнути те, що вони здержаться від голосування.

Всю нашу акцію ми розвинули в тім напрямі, щоб позискати для нашої справи делеґації західно-европейських і азійських держав: Анґлію, Францію, Італію, Швайцарію, Голяндію й инші, з азійських Японію й Китай. Всіх вісім членів нашої делеґації тільки й те робили, що вишукували членів згаданих делеґацій і старалися поінформувати їх про нашу справу та переконати про її слушність. Що сі наші заходи принесли успіх, се показав кінцевий вислід.

• • •

Ґенеральна Рада, яка мала рішити чи поставити на зїзді внесенне про наше принятте, мала засіданнє в суботу, 3. червня, по пол. На сім засіданню передали вони справи про принятте нових товариств до Унії окремій комісії (перша комісія, для внутрішних справ).

В неділю, 4. червня, перед полуднем було святочне отвореннє зїзду, а по полудні засідала перша комісія. Одначе рішенне нашої справи відложила вона на другий день.

В понеділок, 5. червня, перед полуднем перша комісія радить над нашою справою. Секретаріят зїзду повідомляє нас, що комісія нашу справу **відложила до рішення пятої комісії** (комісія для актуальних політичних справ).

Пята комісія мала розглянути галицьку справу. Отже перша комісія стала на тім, що нехай найперше пята комісія рішить, чи Галичина є окремим краєм, а тоді вже перша комісія рішить, чи приняти наше товариство до Унії.

Довідавшися про відісланнє нашої справи до пятої комісії, наша делеґація висилає своїх представників на засіданнє пятої комісії, щоби представити нашу справу. Тут нам кажуть, що наша справа прийде на денний порядок аж завтра.

В понеділок по полудни загальне засіданнє зїзду.

На денний порядок приходить також принятте нових членів, хоч в секретаріяті нас запевняли, що ся справа прийде на денний порядок аж пізнійше.

Справоздавець першої комісії, грецький делеґат Сеферіядес предкладає до приняття товариства, які комісія рішила приняти.

Після приняття цілого ряду товариств справоздавець говорить:

„Товариство Східної України Комісія рішила одноголосно предложити до приняття".

Ніхто зі зборів не противиться. Значить, „Українське Товариство Ліґи Націй" (від Великої України) приняте в члени Унії.

Після сього справоздавець говорить далі:

„Справу приняття Товариства Західної України Комісія рішила відложити".

Можете собі представити, яке враженне викликали в нас сі слова справоздавця. Як то? Рано обіцяли нам, що завтра наша справа рішиться в пятій комісії, — а тут хотять нашу справу похоронити?!

Ми заметушилися. Марітчак, який сидить коло ректора париського університету Аппеля і французького посла Еннессі, вияснює їм в кількох словах справу. Вони кажуть: „Просіть слова!" і кличуть до президії. „Українець просить слова!"

Марітчак дістає голос і говорить. Пояснює, що наша справа знаходиться ще в пятій комісії, протестує проти відложення її і просить, щоб заждати на рішенне комісії.

Почувши слова українського делеґата, зїзд заінтересувався справою. Настрій зїзду очевидно для нас прихильний.

Француз Еннесі, хотячи нам помогти, мало нам не пошкодив. А саме вносить, щоби справу приняття **обох** українських товариств відіслати до комісії. Нам, очевидно, кориснійше, щоб товариство Східної України вже було членом Унії і виступило як член Унії в нашій обороні.

Говорить ще кількох бесідників.

В кінці президія заявляє, що Східна Україна принята, а справу Західної України завтра розгляне пята комісія, а тоді вона прийде на загальне засіданнє зїзду.

Зїзд переходить до инших справ. Одначе на салі далі заінтересуваннє українською справою. Використовуючи настрій, говорено з членами зїзду про нашу справу.

Швайцарський делеґат, член першої комісії, якого я вже перед тим познамив з нашою справою, запевняє мене, що комісія ухвалила відложити нашу справу до рішення пятої комісії, що справоздавець комісії не повинен був ставити на загальнім засіданню внесення на відложенне.

Словом, щось тут не в порядку. Комусь залежало на тім, щоб нашу справу незамітно на загальнім засіданню погребати.

Добре, що нам вдалося перешкодити сьому.

На скільки зїзд зацікавився українською справою, видно з того, що при кінці засідання Французи знов її підносять. Заявляють, що зїзд не зрозумів, о що ходить, і вносять, щоби справу приняття **обох** українських товариств відіслати ще раз до комісії. Одначе президент рішуче стоїть на тім, що Східна Україна вже принята.

* * *

Ві второк, 6. червня, йдемо рано на засіданнє пятої комісії в такім складі: Перфецький, Марітчак, Лозинський, Давидовський, Гладій.

В комісії засідає вже, як повноправний член, представник товариства Східної України, проф. Лоський.

Від першої комісії президент комісії сенатор Ляфонтен, Бельґієць, реферує, о що ходить. Перша комісія не могла рішити справи приняття, доки не має рішення, чи Західна Україна є окремий край в розумінню статута Унії.

Президент пятої комісії, Голяндець д-р Рутґерс, дає слово нашій делеґації.

Марітчак представляє державно-правне і міжнародно-правне положеннє Галичини. Покликується на відомі рішення Найвисшої Ради Мирової Конференції, Ради Ліґи Націй і збору Ліґи Націй, з яких виходить, що Галичина є окрема державна одиниця під суверенністю держав антанти, які мають вирішити її правне положенне, та що Польща є тільки мілітарним окупантом Галичини.

Президент комісії питає, чи хто з членів не хоче вияснень від української делеґації.

Забирає голос в імени польської делеґації ґраф **Лось** (крім нього сидить в комісії професор львівського університету д-р Дембінський і варшавський публіцист д-р Поляк).

Ґраф Лось питає, яку територію хоче заступати наше товариство. Вказує на те, що ми під Західною Україною розуміємо не тільки Східну Галичину, але також північну часть Буковини, а крім того також Волинь, Холмщину і Підляше.

Сей польський виступ мав ось-яку ціль: В міжнародніх актах, на які ми покликуємося, говориться тільки про Східну Галичину. Отже польська делеґація хотіла вказати на те, що ми маємо на увазі територію значно ширшу ніж та, до якої відносяться згадані міжнародні акти. Сим польська делеґація хотіла ускладнити нашу справу і таким способом осягнути бодай відложення її.

Наша делеґація відповідає, що держава, яка утворилася з українських земель бувшої Австро-Угорщини, називається Західно-Українська Народна Республика. Тому й наше товариство називається західно-українське. Воно має на увазі очевидно ті землі Західно-Української Республики, які покликаними міжнародніми актами вважаються окремою державною територією, — себто Східну Галичину.

Сею заявою наша делеґація відібрала Полякам їх оруже.

Щодо української Буковини, то можна буде заложити окреме товариство для її оборони.

А щодо Волині, Холмщини і Підляша, то делеґація Товариства Великої України заявила нам, що вона вважає сі землі частю Української Народньої Республики і буде їх боронити перед польською окупацією.

Після вияснення справи, піднесеної польським питаннем,— **Лозинський** дає короткий історичний огляд, щоб виказати, що Галичина все була окремою державною одиницею. Згадує про самостійність галицько-володимирської держави, про завоюваннє її Польщею, про те, що Австрія забрала Галичину як край угорської корони. Зокрема зазначує, що Західно-Українська Народня Республика була державою в новочаснім розумінню і як така мала фактичне признаннє Мирової Конференції, яка навіть посередничила між нею й Польщею в справі перемиря. Наш край є самостійною державою, яка знаходиться тільки під ворожою окупацією. Одначе окупація не може вплинути на оцінку правного стану.

Після сього представники нашої делеґації вийшли і комісія почала свої наради. Наради тягнулися коло півтора години і були дуже горячі. Настрій був на стільки нам прихильний, що Поляки навіть не мали сміліости рішуче противитися, а тільки вказували на трудність рішення галицької справи і взагалі старалися так крутити, щоби справу відложити.

Між ин. вказували на те, що вже є одно українське товариство, отже другого не треба. На се відповів представник товариства Східної України, що Східна Україна і Західна Україна творять дві окремі держави, отже обі держави повинні мати свої заступництва в Унії.

Вислід нарад комісії відомий з попередної статті. Комісія ухвалила дві резолюції подані в попередній статті: одну про те, що Східна Галичина є **окремий край** в розумінню статута Унії; другу про те, що правне положенне Східної Галичини повинно бути як найшвидше полагоджене.

При першій резолюції Поляки здержалися від голосування; другу резолюцію принято одноголосно.

Таким чином пята комісія рішила в нашу користь.

Тепер треба, щоб зійшлася перша комісія і на основі ухвали пятої комісії поставила внесенне про наше принятте до Унії.

Президент першої комісії обіцює скликати засіданнє комісії в середу, 7. червня, рано. Того самого дня справа має прийти на загальне засіданнє.

Знакомі з чужих делеґацій ґратулюють нам успіху.

• • •

Середа, 7. червня. Рано сходиться перша комісія, на якій і ми присутні. Президент реферує ухвалу пятої комісії і на сій основі ставить внесенне про наше принятте.

При тім стоїть на становищи, що наше товариство має називатися „Товариство Східної Галичини" („Association de la Galicia Orientale"), бо так називається наш край в міжнародніх актах, в яких говориться про нього як про окрему державну територію.

Забирає голос польський предетавник д-р Поляк. Каже, що польська делеґація не противиться приняттю нашого товариства, тільки хотів би вияснити, що буде, як наше товариство, яке має осідок у Відні, буде вести ворожу для Польщі аґітацію, далі що буде, як в самій Галичині заложиться товариство Ліґи Націй, чи ми хочемо згоди з Польщею і т. д. Звичайні польські фрази, яким ціла комісія добре знає ціну і тому не бере їх на серіо.

Результат такий, що комісія одноголосно рішає приняти наше товариство до Унії.

Тепер ходить о се, щоб се рішенне комісії затвердили загальні збори.

Щодо сеї справи ми не є зовсім спокійні, бо власне вчера на загальних зборах прийшло до конфлікту між делеґаціями Чехо-Словаччини, Юго-Славії, Польщі й Румунії з одного боку і рештою зїзду з другого. Сей конфлікт повстав звідси, що згадані делеґації були противні ухвалі про права національних меншостий, яка перейшла і в комісії і на загальнім засіданню. Власне щодо загального засідання вони закинули президії некоректність й опустили засіданнє.

Боїмося, що до загального засідання може вже не прийти, зїзд нині має скінчитися, і так наше принятте може не прийти під ухвалу зїзду.

Та хоч Чехо-Словаччина, Юго-Славія, Румунія й Польща, до яких прилучається також Росія, стоять далі на своїм, зїзд рішає далі вести наради без участи делеґацій згаданих держав.

Так наша справа приходить під наради зїзду. Наше товариство зїзд приймає до Унії. Далі зїзд приймає резолюції про галицьку справу, предложені пятою комісію.

Як усе те відбулося, се подано в попередній статті.

* * *

Зїзд кінчиться. Наша делеґація опускає салю нарад з вдоволеннєм, що осягнула свою ціль. Наше товариство приняте до Унії. Українська Галичина признана зїздом за окремий край, якого правне положенне повинно бути як найшвидше вирішене.

Се становище шестого зїзду Міжнародньої Унії Товариств Ліґи Націй — се те моральне оруже, яке дасть нам нову силу в боротьбі за визволенне рідного краю зпід Польщі.

Наше товариство ввійшло в Унію як повноправний член. Тепер буде воно в усіх краях, де є члени Унії, піднімати публичну думку проти панування Польщі над нашим рідним краєм.

Прага, 10. червня, 1922.

Д-р Михайло Лозинський.

*) „Перед зїздом Міжнародньої Унії Товариств Ліґи Націй в Празі" і „Українська побіда на зїзді Міжнародньої Унії Товариств Ліґи Націй в Празі".

БУВША КОРОЛЕВА ЗИТА НЕ ЗРІКАЄТЬСЯ СВОЇХ ПРАВ.

Був. королева Зита переслала на руки реґента Гортія письмо, в котрім заявляє що дальше вважає себе коронованою королевою Мадярщини і уповажненою до оборони прав свого сина Отона, котрого є опікункою разом з арх. Максиміліяном, братом померщого короля Карла.

ЗВІТ

З ГОРОЖАНСЬКОГО ЗІЗДУ, КОТРИЙ ВІДБУВСЯ У ВАШІНҐТОНІ НА ДНЯХ 6.—8. ЧЕРВНЯ С. Р. НА ПОКЛИК ЛІҐИ АМЕРИКАНСЬКИХ ГОРОЖАН УКРАЇНСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ.

Отворенне Зїзду.

Зїзд отворив урочистою промовою дня 6. червня пополудни предсідатель Ліґи Американських Горожан Українського Походження, д. Т. Грицей. Розказавши про ціль Зїзду, порадив вибрати президію до переведення зборів. На предсідателя вибрано поважною більшостю голосів о. Тарнавського з Клівленду.

Дякуючи зібраним за вибір, о. Тарнавський підчеркнув велику заслугу, яку сповнила Ліґа Американських Горожан Українського Походження скликуючи Горожанський Зїзд, та користи, які можуть виплинути з такої орґанізації для людий українського походження в Америці та визвольної боротьби їх братів у старому краю. З огляду на те треба піднести працю Філаделфійців, котрі придумали дати почин та тяжкою працею довели до зорґанізовання Ліґи Американських Горожан Українського Походження.

Др. Гриневецький з Шікаґо, отаман Січової Орґанізації в Злучених Державах, теж підносив заслуги Ліґи і звертав увагу на Січову Орґанізацію, висказуючи надію, що обі орґанізації, маючи доповняючі себе взаїмно цили, підуть разом і рука об руку будуть дбати за народне добро іміґрантів з України. Зібрані делеґати привитали оплесками заяву отамана Січової Орґанізації.

Справозданнє дотеперішнього уряду.

Зараз приступлено до звіту урядників Ліґи. Д. Т. Грицей яко дотеперішний предсідатель зложив справозданнє з дотеперішньої діяльности головного Уряду Ліґи від самого її основання. Він вказував на великі трудности, з якими стрічалися ініціятори орґанізації, на упередження, байдужність, а то й ворожнечу місцевих філаделфійських та позамісцевих людий. Поминаючи короткими словами ту діяльність уряду Ліґи, що має більше місцевий характер, бесідник задержався довше над історією діяльности уряду, котра має більше загальне значіннє, а специяльно над довгими та трудними заходами уряду коло добуття послухання в конґресі для української справи. Він зазначив, що сю роботу, яка покищо увінчалася частинним успіхом здобуттєм переслухання перед комітетом для заграничних справ в палаті послів та добуттєм авдієнції у секретаря стейту Гюза й президента Гардинґа, буде поведена дальша в тім напрямі. Він упевняв, що Філаделфійці, котрі досі стояли на чолі сеї акції будуть далі працювати без огляду на те, чи Зїзд віддасть їм провід в роботі, чи не віддасть.

По звіті предсідателя, котрий Зїзд приняв довготривалими оплесками, на внесеннє д-ра Гриневецького Зїзд постановив вислухати від фінансового секретаря лише загальне фінансове справозданнє, а повне фінансове справозданнє приняти від вибрати маючоїся Контрольної Комісії. Ввиду сього дотеперішний фінансовий секретар, д. Рибак з Філядельфії, зложив тимчасовий звіт. Він зазначив, що фінансовий звіт Ліґи по конець марта 1922. року був уже публікований в ґазетах. Загально по конець мая 1922 приходів було $983.27, розходів $1.313.98. Значить, недобір виносив $330.71, до чого треба дочислити позичку в Місії в сумі $200.00, так що все обдовженнє Ліґи виносить $530.71. Коли до сього додасться ще видатки Ліґи в червни с. р., то аж тоді будеться мати стан фінансовий Ліґи до послідного дня. На домаганнє Зїзду фінансовий секретар прочитав теж імена жертводавців Ліґи, межи котрими є: Український Народній Союз з датком $100.00; „Провидіннє" з датком $50.00; найбільші жертви від одиниць прийшли від: о. Пристая $20.00, о. Каськова та Шабатури по $5.00; з громад найбільше жертвувала Філядельфія, бо $426.13, по ній Алентавн, Па. та Вашінґтон по $35.00.

По звіті фінансового секретаря вибрано контрольну комісію, зложену з о. Каськова з Трентон, Ню Джерзі, та А. Ґели з Йонґставн, Огайо. Справозданнє попередних урядників доповняв д. Шостак, оповідаючи про боротьбу ворогів проти чотирох ініціяторів Ліґи (Грицей, Борисевич, Рибак і бесідник), про боротьбу, які сі мусіли переносити навіть у Філядельфії, та що бойкот супроти Ліґи зі сторони декотрих українських ґазет, навіть таких, що мають претенсії до свідомого українства. О. Пеленський пояснив се ворогування почасти якраз тим, що лише кілька одиниць займалося орґанізацією, і упевняв, що Зїзд усуне сю причину, а тим самим положить конець ворогуванню ґруп.

Д. Борисевич, дотеперішний касієр, заявляє, що він не орудував грішми, бо готівки в касі не було, і тому звіт його відпадає. Щоби покінчити з ворогуваннем часописий, Зїзд на внесеннє о. Пристая постановив віднестися до всіх часописий, що мають себе за українські, із зазивом поміщати комунікати Ліґи.

З огляду на те, що тут покищо вичерпалася дискусія над справозданнєм урядників, о. Гундяк поставив внесеннє, щоби дотеперішньому урядови уділити вотум довіря та признаннє за його діяльність. Збори постановили відложити внесеннє аж до звіту контрольної комісії.

Справа статута „Ліґи".

З черги приступлено до справи статута „Ліґи Американських Горожан Українського Походження. Почато наради над статутом тим, що на внесеннє кількох учасників Зїзд одноголосно признав портебу такої орґанізації, як „Ліґа Американських Горожан Українського Походження" і постановив сю орґанізацію поширити по всіх Злучених Державах. На внесеннє д. Грицея постановлено відчитати начерк статута, вироблений дотеперішним урядом Ліґи, щоби мати основу до дискусії. По прочитанню сього начерка Зїзд постановив відослати сей начерк до статутової комісії, в склад котрої вибрано: д. Малієвича, о. Гундяка, д-ра Сіменовича д. Мельника, д. Дембіцького та д. Мерещака. Сій комісії припоручено виготовленнє начерку статута, чи на основі начерку, предложеного урядом, чи зовсім оригінального, і предложити його на другий день. На внесеннє д-ра Ґриневецького постановлено лишити осідок уряду і орґанізації на далі в Філадельфії і припоручено статутовій комісії поступити після сеї ухвали при виготовлюванню статута.

На сім покінчилося засіданнє Зїзду дня 6. червня.

Звіт контрольної комісії.

Засіданнє Зїзду на слідуючий день почалося звітом контрольної комісії, котре зложив о. Каськів. Справозданнє Контрольної Комісії із розходів та доходів „Ліґи Горожан Українського Походження" від часу заснування, с. є. від 9. червня 1921. року по день 30. мая 1922. року, представляється так:

Прихід:

З кінцем грудня 1921 р.	$393.14
Січень 1922 р.	186.50
Лютий 1922 р.	115.00
Марець 1922 р.	238.04
Цьвітень 1922 р.	26.00
Май 1922 р.	24.59
Разом	$983.27

Розхід:

З кінцем грудня 1921 р.	$544.57
Січень 1922 р.	395.18
Лютий 1922 р.	7.70
Марець 1922 р.	215.28
Цьвітень 1922 р.	34.82
Май 1922 р.	116.43
Разом розхід	$1.313.98
Прихід	983.27
Недобір	$330.71

Щодо стану готівки, то Контрольна Комісія найшла:

	Недобір	Готівка
Грудень 1921	151.43	——
Січень 1922	208.68	——
Лютий	——	107.30
Марець	——	22.76
Цьвітень	8.82	——
Май	91.84	——
	460.77	130.06
	130.06	
	330.71	

Комісія ствердила, що вона не найшла ніякої неясної позиції в книгах Ліґи, кромі того, що під датою 15. грудня 1921 року найшла чек Ч. 2671. виставлений на імя д-ра Демидчука на суму 15 долярів, а в книзі розходів знайдено суму видатку для д-ра Демидчука 25 долярів. Д. Грицей сейчас дав поясненне, що д-рови Демидчукови виплачено 15 долярів чеком, а 10 долярів готівкою, а в книзі записано разом 25 долярів. Контрольна Комісія приняла се поясненне і заявила, що її розрахунки годяться в повні зі справозданнєм урядників, зложеним попереднього дня. На внесеннє д-ра Гриневецького Зїзд приняв одноголосно звіт Контрольної Комісії та через аклямацію признав д. Рибакови своє признаннє за взірцеве веденнє діловодства Ліґи. На внесеннє о. Гундяка дано вотум довіря всім урядникам.

(Дальше буде).

ВІДОЗВА

Головної Старшини Січової Орґанізації в Шікаґо.

До всего Українського Народа на еміґрації.

Позичка Національна довершена!

Чи довершене народне діло?

До діл! До діл!

Се гасло! Се клич! Се головна команда! Се другий приказ наших братів зза океану!

Самим говореннєм не збудуємо України; говореннє — говореннєм! Самим критикованнєм одні других не осягнемо нічого. Рівнож нічого не зискаємо, виказуючи блуди провідників народу, які то блуди вони зробили, чи по воли, чи по неволи. Тим ще гірше завдамо рани Україні. Не будьмо розполітикованими Атенцями (Греція), що за добрих старих часів ходили цілими днями по місті тай тільки у їх було діла, що ходили тай раз у раз питали: „а нема нині що нового?" — То все не принесе найменшої користи вітині!

Вітина, се неоцінений клейнод, незрівнаний жемчуг-самоцвіт, хибаж є що в світі дорозше понад него? Тому не самих слів а діл жадає від нас наша батьківщина! Діл — і то тисячних, гідних Єї!

І хтож краще то гасло, ту команду пійме? Хто зуміє краще вислухати той приказ Вітчини і виконати, як не Ви, товариші Січовики(чки)...

Чим золото між металями а діямент межи дорогими каміннями, чим соловейко межи птичками, лев межи звірятами а рожа межи цвітами — тим Січовик чи Січовичка в Українськім Народі!

Січовики, се перші борці за долю Неньки України. Хтож, як не вони боронили галицьку землицю, заслоняли її своїми грудьми, теплою кровцю зливали кожду пядь землі, уступаючи перед перевагою ворогів? Там де могучий орел на верхівях Карпат своє гніздо поклав, там в часах світової війний склали смілі Січовики своє козацьке гніздо і занявши землі верхівя чи неприходимі провали, доти бились, доки ворог витративши на марно міліони життя людського почав відворот Галичини. Злетіли за ними в погоню сі милі орли-козаки! Захищали славний город Льва, здобували золотоверхий Київ, розшартували з надлюдськими силами могучі армії Росії, доки не улягли під переможну косу пошести тифу!

Прорідились ряди Січовиків! — Сумом покрилась ціла Україна! — Похилився синьо-жовтий стяг! І хтож його підійме?!...

Чи не чуєш товаришу, як дзвін з любої України на тривогу бе? — Ой, як болючо, як проймаючо заводить!

Колись вдарив дзвін на тривогу на Січи Запорожській і все заворушилось. На звук дзвона задзвеніли шаблі при боках завзятих козарлюгів, а клич з сотні в сотню з лискавкою пробігав: „Вже готові Батьку Отамане! Пора в похід!"

Під теперішну хвилю тим Запорожем для нас є Америка. Проклята ляшня в злуці з жидованілою Росією поневолила все, що жиє на Україні. Однак ніяк і ніколи не зневолить нас, Синів України, у вільній Америці. Ми, Сини України, однак горожани тутешної землиці і нам вільно і ми мусимо в рамах тутешної конституції всіми способами добиватися волі для України. Перше діло — зібрати стотисячну позичку довершене і перевершене! — а друге і ще важнійше: Згуртуймо стотисяч Мужви до Січи!

Бути Січовиком чи Січовичкою — се найбільша чість! Не будьмо тихі чи спокійні немов ті вигірілі вулькани — чи холоди, і як той нестоплений лед! — До діла Браття! Вставаймо в ряди — нас Вітчина взиває! Не тратьмо часу і не спускаймось на вирішування, конференції велькоможних панів.

Поставмо Сто Тисяч Мужви до Січи — а тоді і пани рішать так, як Січ скаже.

Де орґанізація — там і сила! Се така стара правда, як Дніпрові пороги!

Осідок Січової Орґанізації є в Шікаґо: „Sitch", 2152 West Chicago Ave., Chicago, Ill.

• • •

Др. Степан Гриневецький, отаман; **Михайло Козюк**, місто-отаман, відпоручник І. округа, Філаделфія, Па.; **Іван Войціцький**, місто-отаман, відпоручник III. Округа, Клівленд, О.; **Степан Мусійчук**, писар рекордовий; **Михайло Сарабун**, писар фінанс.; **Іван Шкраба**, скарбник.

Клим Поліщук.

ГАД ЗВІРИНЕЦЬКИЙ.

Сонце давно зайшло і останні його проміні згасли, а над лісом грала та грала червона заграва. Було тихо й тривожно-сумно. Це відчував не тільки я і старий чернець — пасічник, з яким я тільки-що стрінувсь й розговорився, але й навіть сонні дерева, які мовчазною сторожжою стояли навколо пасіки... Хвилинами до нашого слуха долітали глухі звуки далеких гарматних вибухів і за кождим вибухом на темному тлі неба простягалася червона смуга, кидаючи на наші лиця зловіщі відблиски.

— Ой, ворушиться Гад звіринецький, ворушиться!... — шептав поблідлими устами старий чернець. — І як тільки терпить це все наш святий Київ!...

Я мовчки слухав його зітхання і не казав нічого. Як зачарований, дивився на червону заграву над Київом і не міг одвести од неї очей своїх. В моїй уяві стояли золотоверхі собори в руїнах, свята Софія в огні і схвильовані юрби людей в сірих, чотирокутних кашкетиках, які панічно гналися кудись... Не було змоги дивитися, не було сили терпіти і я пішов звідти — куди очі бачать, аби лише знайти десь затишний закуток, щоб хоч зітхнути можна було. Я не романтик і не сентименталист. Були часи, коли сам будував барикади й захоплено ліз на ворожі багнети, але зараз я стомивсь, нічого не можу, нічого не хочу, тай не має з ким мені йти... Зараз я, цілком самотній, мовчки дивлюся на боротьбу двох ворожих сил, які „об одежі нашій кидають жереба"...

Вибрався з міста в той час, як там саме розпочалися руїнні змагання. Скрадаючись, щоб ніхто не помітив, йшов лісами і над вечір прибився до Звіринецьких печер. Місцевість досить знайома. Років шість тому, перед самою війною, як одним ученим археольоґом були тут відкриті печери з кістяками й слідами церкви — сюди як на прощу тяглися звідусіль ріжні люди, яких вабила до себе ця таємниця минулого. Був і я не раз. Оглядав довгі підземні катакомби, зі стін яких здивовано дивилися витрішкуваті черепи невідомих покійників; читав ледве помітні написи коло них і марив сивою давниною княжої доби, коли повстали ці печери. Дехто казав, що ці печери були далеко старіщі від лаврських і що тут була перша церква, яку начебто заснував Андрій Первозванний, коли пробував на Київських горах. Вартував і доглядав цих печер старий чернець Герасим, який двадцять з лишнім літ сидів тут на монастирській пасіці. Герасим був справжнім українським чернцем: побожний, лагідний, любив старовину і знав багато казок усяких. З ним я нераз говорив про фастівських гайдамаків, про московські построї і про київських розбійників, що переховувалися в лісах та нападали на прочан по дорогах, а тому мене зовсім не зворушував його жалібний стогін і гіркі слова про Звіринецького гада.

— І доки воно буде отаке лихо! — говорив старий чернець сам до себе. — Тож котрий уже раз!...

— Що таке? — спитався я його, не відриваючи своїх очей від червоної заграви.

— Гризуться, товчуться, руйнують... Чужі й свої зійшлися в місті, в клубок сплелися, переплуталися, а все через того гада.

— Якого? — спитав я, переводячи очі на його бліде лице з сивою бородою, яке при світлі заграви нагадувало собою святого на старих полотняних образах в маленьких сільських церковцях.

— Та цього-ж самого... звіринецького...

— Звіринецького?!

— Еге-ж, звіринецького!... Того самого, який з незапамятних часів сидить у печерах...

— Дивно! — сказав я. Чомуж я про це не чув нічого?

— А коли вам було про це чути? — відповів він мені запитанням. — Тож скілько ви раз сюди приїздили, так все написи читали, а то се ні до чого...

— Як то так? — здивувався я.

— А так, що ті написи нічого вам не скажуть. Та й позатирав їх лютий Гад, повзаючи...

— Звідки-ж ви це все знаєте? — спитав я.

— О, я про це давно знав!... Знав ще тоді, як ці печери були засипані землею і ніхто навіть не чув про них...

— Перший раз чую! — промовив я. — Може-б росповіли мені про це докладніще?

— Росказати я можу, — сказав чернець пошепки, — але тут нас може він підслухати... Краще ходімо до хати, а там і скажу я вам про це споконвічне лихо.

Йдучи між кущами до чернечої хатини, я відчув у своїм тілі таку страшну знемогу, що радий був би лягти під першим з них і так діждати ранку, щоб при сході сонця податися далі. Чернець Герасим ішов попереду мене і говорив до себе:

„Сидить і наче спить... Обріс мохом, вилиняв... Заворушиться тільки, почне повзати собі і все криється димом, заливається кровю... Всі мовчать, терплять, а він сидить та зікрає, проклятий"...

* * *

В маленькій чернечій хатині було надзвичайно затишно. Пахнуло сушеним зіллям й свіжим сіном, яким було застелене невеличке ліжко, що стояло зараз-же коло закопченої печі. В кутку стояв маленький столик з величезною, розбухлою як подушка, якоюсь книжкою. над столом висів образ Божої Матері з печерськими преподобними Антонієм і Теодозієм, а перед ними горіла воскова свічка.

Чернець спершу перехрестився до образа, а потім повернув ся до мене і сказав:

— Сідайте та спочивайте!

Підсунув до мене стільця, а сам став шпортатися коло печі.

— Де-що перекусимо, а потім і росповім усе о ладу! — сказав він до мене.

— А що це у вас за книжка така? — спитався я його, показуючи на книжку на столі.

— О, не зачіпайте її! — схопився він. — Там списано псальми, пісні, історії всякі...

— Хто-ж її писав?

— Та я все списую собі на памятку... Як помру, то хтось прочитає...

— А що-ж саме ви записуєте сюди?

— Все, що тільки знаю, або чую... Списав про царя, війну, революцію, гетьмана, директорію, Зеленого, повстанців, а це думаю про Петлюру дещо написати...

— Що-ж ви думаєте про нього писати?

— А як ви гадаєте? — цікаво озвався він. — Бачите, я й сам ще не знаю... Про Зеленого можна було писати, а от про Петлюру, то якось воно не теє... Знаєте, якось були тут з села люди і казали: — „Нам не треба такого Петрулі, ми собі свого Петрулю виберемо"...

— Для чого-ж виписуєте це все? — спитав я його, коли він перестав говорити.

Я так собі! — відповів він. — Комусь колись знадобиться...

— А як вона загине?

— Не загине! сказав упевнено. — Я її бережу як свого ока в лобі. Це тільки зараз вона так лежить, бо я сьогодня записував... Як вміратиму, то собі під голову покладу, щоб могли знайти.

Поставив на столі велику миску з присмаженою капустою, поклав окраєць хліба і сказав:

— Призволяйтеся!...

В той час з боку Київа почулося де-кілька незвичайно сильних вибухів. Вікна в маленькій хатині жалібно задзвеніли, а старий чернець перехрестився:

— Спаси і помилуй нас Господи! Ото лють яка розконозилася!...

Вибухи слідували один за одним і хвилинами здавалося, що це все робиться зовсім не в Київі, а десь тут у лісі, зовсім близько, коло самих печер майже.

Зараз же по вечері чернець забрав зі стола книжку і сховав її до себе на груди під легенький підрясничок.

— Так краще! — відповів він мені на моє мовчазне запитання. — Тут хоч спокійно, але в такий час все може статися... Ніхто незнає ні часу, ні години...

В той час в маленьких віконцях стало червоно. Чернець подивився у вікно і промовив:

— Палає там, де Лавра свята... Боже, Боже!... (Конець буде).

КУПІЛЬ І ЗДОРОВЛЄ.

З давних давен люде досвідчили, що для здоровля корисно, коли часто купатися. На вході до славних публичних купалень в старім Римі стояла надпись „в купелі здоровле". Правдивість тих слів доказала вже стародавня і ще більше нова медицина.

Яким-ж способом купіль причиняється до здоровля.

Людське тіло се наче машина, що складається з ріжних органів, сполучених один з одним і спільно працюючих. Коли один орган затронутий, тоді й ціла машина перестає функціонувати так як треба. Одним з тих органів є скіра, яка містить в собі густу сітку кровоносцих посудин і нервів. Знаємо, що коли вколотися шпилькою, то з скіри бризне кров; се значить, що скіра єсть в безпосереднім звязку з серцем, з котрого вся кров вихоить і до котрого вертається. Рівночасно чується біль від вклення; біль той доказує, що скіра є в звязку з мозком. А ті ва органи — серце і мозок — керують і контролюють всі функції тіла.

Купанне впливає і на серце і на мозок. Чує се кожда людина, коли вставши рано вмиється холодною водою; зараз ціле тіло стає наче свіжі і бадьоре. Ще краще освіженне приходить, коли не лиш лице, а ціле тіло викупати або натерти водою. Досвід показав, що найкраще впливає вода трошки холоднійша як температура тіла, 92 степені (Фаренгайта). Купіль в воді з температурою нище 80 степенів оживляє організм, коли пірнути в воду на короткий час, скільки хвиль, але довга купіль в холодній воді роздразнює і пригноблює. В горячій воді, від 100 до 103 степенів, треба купатися хоч раз на тиждень на те, щоби добре вимити і вичистити скіру; хто робить таку роботу, що поневолі мусить вкритися брудом, той повинен купатися в горячій воді частійше.

Для освіження найліпше купатися рано, починаючи від теплої води, з приблизно 90 степенями температури, і помало знижаючи температуру до 80 степенів. В кого нема ванни, тому ту саму службу зробить рушник, коли вмочити його в воду, викрутити і добре натерти ціле тіло. „Душ" (зливна купіль) може бути корисний для сильних і здорових людей, але для звичайної і непривичної людини може бути навіть небезпечний. Так само, хто не почувається зовсім добре після зимної води, той краще нехай в ній більше не купається.

СТАН ОБЛОГИ В ЧОРНОГОРІ.

РИМ. (Радіо). Як доносить „Епока" постановило югославянське правительство оголосити на території Чорногори стан облоги і вислати там на випадок заворушень більший відділ війська.

УКРАЇНСЬКИЙ ВИДАВНИЧИЙ РУХ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ В 1920. РОЦІ.

Про видавничий рух на Великій Україні ми з природи річи знаємо дуже мало, або краще сказати, майже нічого не знаємо. Деколи хиба можна вичитати в пресі десь-якусь вістку — тай тільки, але загального образу уявити собі не можна. Низше хочемо коротко подати такий образ за 1920. р., користаючи з урядового „Відчиту (себто Звідомлення, В. Д.) Всеукраїнського Державного Видавництва У. С. Р. Р. за 1920 рік", уміщеного в „Збірнику Справоздань Народніх Комісарів і Центральних Установ У. С. Р. Р. та Уповноважених Народніх Комісаріятів Р. С. Ф. Р. Р. 6-ому Всеукраїнському Зїздові Рад України" Харків, 1921. р.)

Основне завдання Всеукраїнського Державного Видавництва (В. Д. В.) це, скажемо словами самого Відчиту, — „усунення хаосу і паралелізму в редакційно-видавничій справі, піднорядкування її єдиному пляну і керовництву в цілій Республиці, зосередження в єдиному органі всіх літературних і технічних засобів — з одного боку, з другого боку — обєднання в своїх руках всеї справи обліку (себто обчислення, В. Д.), роснодилу і постачання друкованого слова всіх гатунків на території У. С. Р. Р." (див. ст. 8. Відчиту).

Але що Видавництво, початок котрому положено 20. XII. 1919 р., зорганізувалося лише протягом 1920 р. і тому вже з сеї одної причини не могло як слід розвинути своєї діяльности, не згадуючи про всякі инші перешкоди — технічні, брак сил, конкуренцію инших установ, бурливі події, то що, звідомлення його не дає точної й докладної картини всього видавничого руху на Радянській Україні. Одначе наведені дані всеж таки дають досить повний образ сього руху. Головна його прикмета — се агітаційний і пропаґандистський характер. Всі зусилля Видавництва направлені на пропаґанду комунізму, боротьбу з повстанням і таке инше. Поза партійними й агітаційними брошурами й відозвами Видавництво, як бачимо з реєстру, майже нічого не видавало: жадного шкільного підручника, жадної книжки загального змісту:

Всі видання В. Д. В. поділяються у Відчиті на: I. Брошури, II. Листівки і відозви, III. Плякати і IV. Преса.

Брошур вийшло: 186 у кількости 3,626,510 примірників, з того українських: 91 в числі 2,008,500 прим., російських 87 в числі 1,533,010 прим., польських 2 в числі 15,000 прим., німецьких 2 в числі 10,000 пр., жидівських 1 в числі 5,000 пр., не відомо, в якій мові 3, в числі 55,000 прим. (в реєстрі Відчиту при двох зовсім не подано назви, а при однім годі розібрати, чи то російська, чи українська).

Листівок і відозв — 54 у кількости 1,478,500 прим., з того: по українськи 19 в числі 546,500 прим., по російськи 30 в числі 785,000 прим., мішаних (рос.-українських) 2 в числі 32,000 прим. і по жидівськи 1 в числі 5,000 прим.

Плякатів — 19 у кількости 171,000 прим., з того українських 7 в числі 63,000 прим., російських 10 в числі 60,000 пр., мішаних 1 в числі 40.000 прим., по жидівськи 1 в числі 6,000 прим.

З Відчиту не можна довідатися, чи в залученому до нього реєстрі вичислені й видання окремих комісаріятів та Установ. Правдоподібно, що ні. Бодай на це вказує нарікання Відчиту на „партізанщину в галузях редакційно-видавничій і експедиційній, яку плекали ряд установ і державних органів, намагаючись кожде мати конче свій самостійний апарат видання і розповсюдження літератури" (ст. 4.) Подібне нарікання стрічаємо ще раз на ст. 10., особливо на адресу „Поюгзап-у", себто Продовольчого Органу югозападного фронту, який користаючись становищем військової установи, яка одержує папір безпосередно з Р. С. Ф. С. Р. (себто із Совітської Росії, В. Д.) безконтрольно і самостійно провадив видавничу діяльність, инколи конкуруючи з В. Д. В. і друкуючи твори, визнаним останнім невідповідними, або такими, що не мають спішного, ударного характеру".

Отже коли так, то число видань слід значно побільшити. Побільшення це припаде головно на російську продукцію, бо воєнна управа очевидно видавала свою літературу по російськи: адже по звідомленню військової команди серед старшин майже не було Українців, а серед рядовиків ледви 8—9% Українців. Переваюча маса рядовиків складалася з Великоросіян (85%). (див. ст. 7. звідомлення Команди Червоної Армії). Мабуть і инші установи видавали свою літературу по українськи, не дурно в „Збірнику Справоздань" лише справоздання Комісаріяту Освіти і Державного видавництва надруковані по українськи, а всі инші по російськи.

Переглянувши всі ці звідомлення, ми знайшли лише в трьох відомости про видавничу діяльність: У Звідомленню Головної Команди зазначено, що військові органи видали 300 видань у кількости 3,752,850 прим., головно агітаційних відозв. Комісаріят праці випустив 11 видань у кількости 176,000 прим. Комісаріят закордонних справ випустив 25,000 щоденних бюлетенів і тримісячних Збірників у невідомій кількости примірників. Комісаріят Внутрішних Справ видав ряд брошур і журналів (9 назв) у кількости 30,000 прим. Всі вони в російській мові. В загальнім виказі В. Д. В. їх нема. Ось їх реєстр: 1) Протокол 1-го Совещания завотуправов, 2) Советская Украина NN. 1—3, 3) Протокол 2-го Совещания завотуправов, 4) Обзор организации Комнезаможей, 5) Сборник инструкций по Центрозаксу, 6) Сборник инструкций по Финотделу, 7) Руководство по информаций тов. Антонова.

Мусіли випускати свої видання й инші установи, напр. Центральне статистичне бюро, Харчевий комісаріят, на південно-західний орган котрого скаржилося вище В. Д. В.

Як що візьмемо на увагу всі ці видання, то числова перевага російської літературної продукції на Радянській Україні буде очевидна.

Але російська продукція переважає українську не лиш числом, але й якістю. Всі закони, розпорядки, звідомлення державних органів друкувалися майже виключно по російськи. На російській мові видано цілу низку брошур і відозв із медицини і гігієни та сільського господарства, чого не бачимо серед українських видань.

Та особливо ця перевага російськости помітна в пресі. Всіх часописеів на Україні в 1920 р. налічує „Відчит В. Д. В.", 136, з того самих лише російських було 97, українських усього 13, мішаних (російсько-українських), де українського частогусто тільки всього, що паралельна українська назва, або в ряди годи яка вістка чи статейка 21, жидівських 4, латишських 1.

В Чернигівщині і Донеччині не виходила жадна українська газета. За правобережну Україну відомости немає, мабуть тому, що там відбувалися військові події. Взагаліж по ґуберніям було:

Харківщина: 40 (21 у Харкові, 19 у повітових містах) в тім: російських 34, українських 3, мішаних 1, жидівських 2, латишських 1.

Полтавщина: 31 (4 у Полтаві, 27 в повітах). В тім: російських 10, українських 6, мішаних 15.

Київщина: 18 (10 у Київі, 8 в повітах). В тім: російських 10, українських 2, мішаних 5, жидівських 1.

Катеринославщина: 19 (8 у Катеринославі, 11 в повітах). В тім: російських 16, українських 2, жидівських 1.

На Чернигівщині виходило 12, на Донеччині 15, всі, як згадано, російські.

Всі спеціяльні (фахові) часописи були виключно московські; московські, особливо в Харкові і Київі й краще поставлені, ніж українські, й мали більший тираж і друкувалися в більшому розмірі та на кращому папері.

На жаль „Відчит" не подає тиражу кождої часописи, тому ми не могли зробити обчислення, стільки припадає примірників загалом на російські і українські органи. До речі: підрахунків що до кількости видань у кождій мові загалом Відчит не дає, так, що всі подані вище обчислення мусіли робити ми самі. Ще гірше стоїть справа з обчисленням, скільки в якій мові поширило В. Д. В. видань зі своєї „Центральної Книжкової Комори", де складалася найріжнорідніща література: видання В. Д. В., видання ріжних установ Радянської України, Видання російського „Государственного Издательства" (10% його видань згідно з умовою віддавалося Україні, а в заміну за те відповідну скількість своїх українських видань висилало В. Д. В. „Госуд. Издательству" для розповсюдження в українських кольоніях Р. С. Ф. С. Р.), література старих запасів і націоналізованих книгарень. Очевидно й тут перевага буде за російською літературою. Маємо за те відомости що до розповсюдження на Україні російських комуністичних періодичних видань, друкованих у Москві й Петрограді. В 1920 р. поширено на Україні газет, журналів, брошур і відозв, виданих у обох центрах Р. С. Ф. С. Р. у кількости понад $6\frac{1}{2}$ міліонів примірників. Це все в купі давало російському друкованому слову кольосальну перевагу над українським.

(„Книжка", Станиславів).

В СПРАВІ АМЕРИКАНСЬКИХ ПАШПОРТІВ.

(З Державного Департаменту Сполучених Держав).

„Департамент оф Стейт" в Вашінгтоні оповіщає, що пашпортів приписи і обмеження заведені в час війни вже в великій мірі стратили обовязкову силу і що правительство Злучених Держав даватиме американським горожанам пашпорти на виїзд заграницю на основі перед-воєнних приписів. Як давніще так і тепер все ще вимагається писменного подання (аплікації) о пашпорт. Одначе на основі послідного розпорядження Державного Департаменту аплікант не потребує предкладати вже ніяких документів і доказів на ціль своєї поїздки. В аплікації все ще треба назвати краї, до котрих аплікант збирається їхати, одначе Державний Департамент розпорядив, аби без перешкод видавано пашпорт без означення краю, значить свобідно до всіх частин світу.

НАМІРИ БЕНЕША.

„Ґазета „Прагер Таґеблят". доносить, що д-р Бенеш, котрий виїхав до Білгороду на свято вінчання кн. Марії, використає нагоду, щоб стрінутися з югославянським премієром Пашічем і з другими політиками Малої Антанти, що находяться тепер в Білгороді. Д-р. Бенеш візьме участь в конференції політиків Малої Антанти, де буде обговорена провідна лінія на конференції в Ґазі. Рівночасно відбуде д-р Бенеш конференцію в справі продовження союзного договору між Югославією і Чехословаччиною.

ВІДСЛОНЕННЯ ПАМЯТНИКА В МЕЦУ.

В Мецу відбулося 5. с. м. святочно відслонення памятника поставлено в честь французького жовніра, що причинився до визволення Альзації і Льотарингії. На святі були присутні Пуанкаре та ґенерали Фош і Жофр.

ЛІК ПРОТИ ЗАПАЛЕННЯ ЛЕГКИХ

Д-р А. Ц. Ґутріє в Лондоні заявив, що смерть в наслідок запалення легких буде небаром належати до історії. Винайдено антидот, який защіплюється хорому й робить ту хоробу зовсім нешкідливою. Але покищо не трактують цього в ширших кругах хорих.